



Георги Карасимеонов, Милен Любенов (Ред.)

БАРОМЕТЪР

Политическите партии в България

Година 10, брой 1
Януари – Март 2010

■ Икономическата криза е основно предизвикателство пред правителството на ГЕРБ. Кризата в България става все по-осезаема, като в същото време се наблюдава липса на ясна стратегия и програма за борба с кризата и непоследователност при вземането на решения. Изостря се напрежението между институциите, което може да повлияе негативно върху цялостно функциониране на политическата система в страната.

■ През изминалото тримесечие е регистриран първият по-голям спад в подкрепата за ГЕРБ. Все пак управляващата партия продължава да бъде безспорен лидер в електоралните класации, а рейтингът на премиера Борисов остава висок. Основната причина за това са успехите в борбата с организираната престъпност.

■ БСП продължава да има слаба електорална подкрепа. Показателни в това отношение са социологическите проучвания. Вътрешнопартийните противоречия между отделните лидерски групи остават нерешени и по всичко личи, че те ще продължат и напред. Това се отразява негативно на цялостното развитие на партията и нейната опозиционна роля.

СЪДЪРЖАНИЕ

Съдържание.....	1
1. Политическата ситуация.....	2
2. Състояние и развитие на партийната система в България.....	5
2.1. Тенденции и процеси на развитие в дясното политическо пространство.....	5
2.1.1. ГЕРБ.....	6
2.1.2. Синята коалиция.....	7
2.1.3. Атака.....	8
2.1.4. РЗС.....	9
2.2. Тенденции и процеси на развитие в парламентарната опозиция.....	10
2.2.1. БСП.....	10
2.2.2. ДПС.....	11
3. Общественото мнение.....	13
4. Основни изводи и прогнози.....	14

1. Политическата ситуация

Политическата ситуация през първото тримесечие на 2010 бе особено динамична и наситена с политически събития. Сериозен политически и обществен отзвук предизвика провалената кандидатура на Румяна Желева за еврокомисар. Това беше първия по-сериозен политически неуспех на правителството на ГЕРБ и предизвика сериозни дискусии в европейските институции.

Желева се представи изключително слабо пред комисията по изслушване, като тази оценка споделиха дори и от управляващото мнозинство в България. Все пак тя беше защитена от премиера Борисов, който обвини БСП и НДСВ за провала на кандидатурата ѝ, тъй като двете партии изнесоха информацията за нейн предположим конфликт на интереси.

Въпросът с номинацията на Румяна Желева за еврокомисар получи широк политически резонанс в ЕС. От Европейската народна партия (ЕНП) официално защитиха Желева, като това се дължеше и на факта, че тя наскоро стана зам.-председател на партията. Представителите на социалистите, либералите и зелените в Европейския парламент заеха категоричната позиция, че Желева се е представила слабо и няма качества за еврокомисар.

При така създалата се ситуация на напрежение между основните фракции в Европейския парламент единствения възможен вариант беше Желева да бъде оттеглена като кандидатура и правителството на България да

излъчи нова номинация. След дълго отлагане и притисната от обстоятелствата, Желева сама оттегли своята кандидатура и подаде оставка като министър на външните работи.

Премиерът Бойко Борисов предложи нова кандидатура за еврокомисар в лицето на Кристалина Георгиева. По обща оценка това беше добър избор, тъй като Георгиева има безспорна международна репутация на специалист в областта на икономиката – доказателство, за което е дългогодишният ѝ опит в Световната банка, където тя работеше дотогава. Тази кандидатура беше приета много добре не само в България, но и в ЕС. Кристалина Георгиева се представи отлично на изслушването пред комисията и по-късно бе избрана за еврокомисар.

След като премиерът Борисов прие оставката на Румяна Желева като външен министър, бяха направени промени в правителството. За нов министър на външните работи бе избран досегашният министър на отбраната Николай Младенов. Мястото на Младенов пък бе заето от неговия заместник Аню Ангелов. Тези промени получиха подкрепа в Народното събрание. Общата оценка е, че двамата новоизбрани министри са силно решение на премиера Борисов. Николай Младенов е политик със сериозен международен опит и се ползва с отлична репутация. Аню Ангелов е офицер от запаса, който познава много добре ситуацията в министерството на отбраната и проблемите на българската армия като цяло. С промените в

кабинета бе предотвратена правителствена криза, до която можеше да се стигне при забавяне на решението за отстраняването на Желева, която бе делегитимирана политически не само в страната, но и сред европейските партньори на България.

В края на месец март премиерът Борисов направи структурна промяна в Министерски съвет като предложи да бъде избран министър по управлението на средствата от еврофондовете. Този пост зае досегашния кмет на Габрово Томислав Дончев. Дончев няма да ръководи министерство, а ще отговаря за координацията по управление на еврофондовете с другите министерства.

Борисов мотивира своето предложение с необходимостта от по-добро усвояване на еврофондовете, тъй като това е сред основните приоритети на кабинета. От БСП се въздържаха при гласуването. Лидерът на партията Станишев изрази неразбиране, какво налага премиера Борисов да промени своята позиция от няколко месеца по-рано, когато при съставяне на кабинета на ГЕРБ се отказа да има подобен министър. Станишев напомни, че в неговия кабинет имаше министър по еврофондовете в лицето на Мелена Плугчиева.

И през това тримесечие правителството продължава да работи усилено по своя най-голям предизборен ангажимент – борбата с корупцията и организираната престъпност. Полицията успя да разкрие и задържи бандата за отвлечения, която през последните години всяваше страх

сред обществото. Освен това беше задържана и групата, извършила серия от магистрални обири.

Сериозен обществен отзвук предизвика ареста на доскорошния експерт в Национална агенция национална сигурност (ДАНС) Алексей Петров. Освен като специалист в сферата на сигурността, Петров е познат още като бизнесмен и собственик на застрахователна компания Лев Инс и изпълнителен директор на Съюза за стопанска инициатива. На Алексей Петров беше повдигнато обвинение за организиране на престъпна група, която се е занимавала с рекет, изнудване и пране на пари. С Алексей Петров бяха задържани още няколко лица, като повечето от тях бяха пуснати под гаранция с мотива, че няма достатъчно доказателства за съпричастие към престъпната група. Алексей Петров обаче остана в ареста.

Друго събитие от съществена значимост бе повдигането на две обвинения от страна на прокуратурата на бившия социален министър Емилия Масларова, понастоящем депутат от Коалиция за България. Масларова е обвинена за длъжностни престъпления и присвояване в особено големи размери на средства след извършен ремонт на социалния дом в Стара Загора. Според експертиза поръчана от прокуратурата, при възложените строително – монтажни дейности на социалния дом, държавата е оцетена с 11 млн. лева. Според обвинението част от средствата са били отклонявани с фалшиви протоколи за ремонт, като парите

са отивали във фирмите на Венцислав Драганов – мъжа, с който Масларова живее на семейни начала. На Драганов също бяха повдигнати обвинения. На Масларова беше наложена мярка за неотклонение парична гаранция.

Съдът произнесе и първата осъдителна присъда на човек от висшите ешалони на властта. Бившият директор на Държавен фонд „Земеделие“ Асен Друмев получи наказание от четири години затвор за злоупотреби при отпускането на средства по предприсъединителната европейска програма САПАРД. В същото време друго знаково дело за източване на пари от САПАРД – „Николов – Стойков“ бе отложено за пореден път.

Икономическата криза е друг основен фактор, който оказва силно въздействие върху развитието на политическата ситуация в страната в първите месеци на годината. Кризата в България става все по-осезаема, доказателство за което са основни икономически индикатори. През първите два месеца на годината има бюджетен дефицит, като обяснението на правителството е желанието на държавата да се разплати с бизнеса. Държавата е един от най-големите длъжници на бизнеса, като забавените плащания допълнително утежняват състоянието на фирмите. Вътрешният дълг в страната е значителен, което е тревожен сигнал за способността на по-малките фирми да функционират. Фалитите продължават да бъдат често срещано явление. Друг основен индикатор е равнището на безработица, която се покачва и

официалните данни сочат, че тя превишава 10% към средата на февруари. Тенденцията и прогнозите са, че тя ще се увеличи още повече в следващите месеци.

Икономическата криза е едно от основните предизвикателства пред правителството на ГЕРБ. Забелязва се обаче липса на ясна стратегия за борба с кризата и непоследователност при вземането на решения. Така например заявените реформи се бавят. Под влияние на общественото мнение премиера Борисов промени първоначалната идея за пенсионна реформа и вдигане на възрастта за пенсиониране. Здравната реформа също се бави.

Непоследователността на правителството по отношение на мерките за борба с кризата силно проличаха, тогава, когато бе взето решение за увеличаване на здравната вноска с 2%, с цел да се набавят липсващите 300 млн. в бюджета на Националната здравна каса. Тази мярка беше окачествена като ход, който ще затрудни бизнеса и ще доведе до укриване на данъци и нови фалити. Това правителствено решение трая само две седмици, след което бе лансирана друга идея от финансовия министър Дянков – здравните и пенсионните осигуровки на държавните служители, които до момента се плащат от държавата, да бъдат поети изцяло от самите служители. Това доведе до протести на полицаи, военни и служители в администрацията и правителството се отказа и от тази идея. Министърът на труда и социалната политика Тотю Младенов лансира идеята за

премахване на плоския данък, което в условията на криза би било пагубно за бизнеса. Все пак правителството заяви, че ще запази плоския данък.

Друга антикризисна мярка лансирана от правителството е идеята за вдигане на Данък добавена стойност (ДДС) от 20% на 22% за срок от една година. Една от антикризисните мерки, която кабинета ще реализира в близко бъдеще е продажбата на миноритарните дялове на държавата в различни дружества. Това ще стане чрез фондовата борса. Всичко това показва, че правителството няма ясна визия за излизане от икономическата криза и действа конюнктурно, съобразявайки се с общественото мнение. Този начин на работа възпрепятства извършване на така необходимите реформи и рискува задълбочаване на икономическата криза.

Решението на управляващото мнозинство да стартира процедура за отстраняването на президента Първанов от власт бе провокирано от разговор между Първанов и финансовия министър Симеон Дянков в президентството, след което президентът публикува стенограмата от записания разговор без знанието на министъра. Срещата между двамата трябваше да потуши скандала между тях, след като участие на Дянков в едно шоу предаване по телевизията засегна президента.

Въпреки че според специалисти по конституционно право няма сериозни правни аргументи в искането за отстраняването на президента, инициативата на ГЕРБ бе подкрепена от Синята коалиция, Атака и депутатите от

РЗС. Тя би била успешна, ако Народно-то събрание гласува с квалифицирано мнозинство от 2/3 искане за отстраняването на президента. След дебатите в парламента обаче депутатите на РЗС отказаха да подкрепят искането за отстраняване и с това отпадна възможността президента да бъде освободен предсрочно от поста си.

Президентът Първанов заяви, че в условията на криза България няма нужда от конфликти между институциите, а усилията на всички трябва да бъдат насочени към нейното преодоляване. Първанов подчерта, че процедурата за неговото отстраняване не го притеснява, защото не е нарушил конституцията. Според президента записването на разговорите и воденето на стенограма при разговори в държавните институции е обичайна практика. Първанов мотивира публикуването на стенограмата от разговора им с министър Дянков на сайта на президентството с желанието му да се спрат спекулациите за конфликта между двамата.

2. Състояние и развитие на партийната система в България

2.1. Тенденции и процеси на развитие в дясното политическо пространство

През изминалото тримесечие настъпи известна промяна във взаимоотношенията между парламентарно представените десни партии. РЗС окончателно оттегли своята подкрепа за ГЕРБ и се превърна в един от най-големите критици на управляващите. Атака продължава

да подкрепя безусловно правителството във всичките му начинания. Както и досега Синята коалиция дава своята принципна подкрепа на ГЕРБ като член на ЕНП, но в същото време не пести своите критики към управлението – особено в областта на икономиката и мерките за борба с икономическата криза.

2.1.1. ГЕРБ

Основно вътрешнопартийно събитие за ГЕРБ за изминалото тримесечие бе проведената Национална конференция на партията на 10 януари. Очаквано Бойко Борисов официално оглави партията. Номинацията му беше предложена от досегашния председател Цветан Цветанов, който беше избран за заместник-председател на партията. За кандидатурата на Бойко Борисов гласуваха единодушно всички 1227 делегати от страната. Избрани бяха също така и членове на изпълнителната комисия и на контролната комисия на ГЕРБ.

В своето слово пред Националната конференция Бойко Борисов обяви, че „единственият противник на ГЕРБ е самият ГЕРБ“. По неговите думи партията може да бъде подложена на атаки от своите политически опоненти, само ако не запази доверието на хората. Според Борисов всички в ГЕРБ трябва да бъдат ангажирани ежедневно в работата на партията и да бъдат в постоянна предизборна готовност. Основна задача пред ГЕРБ, според нейния лидер, е спечелването на местните избори през 2011 г., както и тези за президент. Борисов обеща да води безкомпромисна борба с коруп-

цията и организираната престъпност, като заяви, че ще преследва и хора от неговата партия, ако се установи, че са извършили злоупотреби.

Националната конференция на ГЕРБ гласува промени в устава на партията. Така например се въвежда длъжността „заместник-председател“, каквато фигура нямаше в досегашния основен партиен документ. Увеличава се броя на членовете на Изпълнителната комисия, които от седем стават единадесет, като в този брой се включват председателят и заместник-председателят. Създава се и позицията „административен секретар“.

На Националната конференция бе решено националните и регионалните органи да бъдат с четиригодишен мандат, а не както беше досега – с тригодишен. Четиригодишен ще бъде също и мандата на Изпълнителната и Контролната комисия, на председателя и зам.-председателя на партията.

Промените предвиждат създаването на общинско ръководство като част от партийната структура. Общинското ръководство ще може да одобрява или освобождава секретарите на местните клубове на партията. Решено бе още, веднъж на три месеца да бъдат свиквани областни събрания на партията.

С направените промени се цели засилване на местните партийни структури и по-добрата координация с централното ръководство на партията с оглед подготовката за местните избори догодина. В ръководството на ГЕРБ не попаднаха председателят на Народното събрание Цецка Цачева, зам.-

председателят на парламента Лъчезар Иванов, столичният кмет Йорданка Фандъкова и министрите, които са членове от ГЕРБ. Причината за това е желанието на Борисов да има разграничение във функциите в партията, за да може всеки да върши по-добре своята работа. В тази връзка е и заявената от Борисов позиция, че с партийните дела ще се занимава, както и досега Цветан Цветанов, за да може той да съсредоточи своето внимание в работата си като министър-председател. Борисов сподели, че ще се намесва единствено при проблеми и спорове в партията.

Нови членове на Изпълнителната комисия са Димитър Николов, Иван Тотев, Пламен Нунев, Живко Тодоров, Павел Димитров и Костадин Хаджигавев. Избран бе и състава на Контролната комисия на партията. Председател на комисията остава Десислава Танева, а в състава ѝ влизат още Стоян Мавродиев, Добрин Добрев, Николай Коцев, Александър Ненков, Димитър Главчев и Николай Мелемов.

След решението на Конституционния съд за касиране на резултатите от парламентарните избори в 23 избирателни секции в Турция, парламентарната група на ГЕРБ се увеличи с още един депутат. Това стана след преизчисляването на изборните резултати. По този начин депутат стана Румен Стоилов, който бе в листата на ГЕРБ в София. ГЕРБ ще разчита и на неформалната подкрепа на Венцислав Върбанов, който напусна Синята коалиция и стана независим народен представител.

2.1.2. Синята коалиция

И през изминалото тримесечие Синята коалиция продължи да подкрепя ГЕРБ в борбата срещу организираната престъпност и корупцията, но в същото време разкритикува правителството по отношение на тяхната антикризисна политика.

Част от предложените мерки на ГЕРБ за излизане от кризата, бяха разкритикувани от Синята коалиция. Според Иван Костов идеята за увеличаването на ДДС ще увеличи кризата в страната, тъй като се създават предпоставки за преминаване на бизнеса към сивия сектор. Костов определи антикризисните мерки на ГЕРБ като „левичарски“ и заяви, че Синята коалиция няма да ги подкрепи. Според Костов най-адекватната мярка за преодоляване на бюджетния дефицит е намаляване на публичните разходи.

От ДСБ предложиха пакет от антикризисни мерки. Първостепенна задача пред правителството според ДСБ е изплащането на държавните задължения към фирмите. По данни на партията размерът на държавните задължения към бизнеса са близо 1,5 млрд. лева. Тези задължения обаче не могат, а и не бива да бъдат погасени веднага, защото това ще доведе до голям дефицит. ДСБ предлага фирмите да могат да продават забавените си вземания от държавата, а всички министерства и държавни възложители на обществени поръчки да създадат регистри за своите безспорни и изискуеми задължения към фирмите.

Според ДСБ основен приоритет в инвестиционните разходи на държавата трябва да бъде съфинансирането на европейските проекти, което трябва да се осигурява изцяло от бюджета. Като приоритетни проекти от партията посочват отсечките от трансевропейски коридори, околновръстния път на София, магистрала „Люлин“. Проекти като АЕЦ „Белене“, „Южен поток“ и „Бургас-Александруполис“ нямат антикризисен ефект и трябва да отпаднат от инвестиционната програма с държавно финансиране.

От ДСБ заявиха, че идеята на ГЕРБ за евентуалната продажба на държавните миноритарни пакети в някои дружества няма да доведе до търсения антикризисен ефект, тъй като съгласно законодателството средствата от приватизация постъпват в т.нар. Сребърен фонд и остават замразени в него за дългосрочен период.

Съпредседателят на Синята коалиция и лидер на СДС Мартин Димитров също изрази безпокойство от забавянето на така важните икономически реформи. Той заяви, че СДС ще настоява за нова антикризисна програма на правителството и държавен регистър за всички неплатени от държавата суми към бизнеса.

Според лидерът на СДС трябва да има ясен график за поетапно плащане на задълженията на държавата към бизнеса. Според анализ на СДС невъзвратният ДДС на фирмите е между 400 и 800 милиона лева. Това може да доведе до нови фалити на фирми, тъй като бизнесът не разпо-

лага с възможности за свежи парични постъпления.

Според Димитров при условие, че не се вземат спешни антикризисни мерки, близо 100 хиляди души ще останат без работа през 2010 г. По този начин близо 500 млн. лв. няма да влязат в бюджета, защото тази нова вълна от безработица ще увеличи дела на тези, които няма да плащат данъци и осигуровки, а за тях държавата ще трябва да плати над 150 млн. лв. помощи за безработица.

От ДСБ заявиха, че ще настояват пред ГЕРБ за реформи в държавната администрация, където има възможности за още по-големи съкращения. Друга сфера, в която са необходими спешни реформи, според ДСБ, е съдебната система. От партията заявиха, че са готови и за промяна в конституцията. Мярката предложена от вицепремиера Цветан Цветанов за намаляване състава на Висшия съдебен съвет (ВСС), се споделя и от ДСБ, тъй като това е залегнало и в предизборната програма на партията.

2.1.3. Атака

Атака продължава да бъде партията, на която правителството на малцинството на ГЕРБ продължава в най-голяма степен да разчита. Водената от Сидеров партия се превърна в най-сериозния партньор на ГЕРБ и до момента дава своята безпланова парламентарна подкрепа. На взаимоотношенията между двете партии не повлия дори и това, че ГЕРБ се отказа от първоначално лансираната идея

за свикване на референдум за новините на турски език по националната държавна телевизия. Това е показателно, че поне на този етап Атака няма да оттегли своята подкрепа за ГЕРБ.

От ръководството на Атака заявиха, че твърдо застават зад правителството по отношение на борбата с организираната престъпност и корупцията.

Позабравените от миналото скандали с Атака и нейни представители, отново излязоха на дневен ред. В началото на февруари лидерът на партията Волен Сидеров се замеси в скандал по време на свое пътуване до Германия. Видимо пиян, лидерът на Атака буйствал на борда на самолета, отказвал да се подчини на реда и обиждал екипажа, наричайки членовете му „нацисти“ и „антисемити“. В резултат на подадена от „Луфтханза“ жалба полицията във Франкфурт на Майн е започнала разследване. Образувано е досъдебно производство заради нарушаване на германския закон за въздухоплаването. Първоначално Сидеров твърдеше, че всичко това е лъжа и че самият той ще подаде жалба срещу „Луфтханза“. Впоследствие обаче той се извини за поведението си. Според прокуратурата във Франкфурт това ще има положителен ефект върху крайното й становище по случая.

В инцидент беше замесен и общинският съветник от Атака Юрий Галев. Галев беше задържан заедно със сина си, след като той и неговите охранители пребиха охраната в зимния курорт „Боровец“. Галев е известен със своето скандално поведение и връзките си

със силовите групировки в България през 90-те години.

Във вътрешнопартиен план Атака продължава да бъде свръхцентрализирана партия и решенията в нея да се взимат еднолично от Сидеров. Напусналите Атака представители на местни партийни структури в Пловдив и Бургас се отразяват на електоралната подкрепа за партията (виж Общественото мнение).

2.1.4. РЗС

След като парламентарната група на РЗС се разпадна, партията на Янев премина в опозиция на ГЕРБ. За пореден път Яне Янев издигна идеята за прекратяване мандата на Народното събрание и насрочване на избори за Велико народно събрание, което да изработи нова конституция. По всичко личи, че тази идея се е превърнала в основна политическа цел на партията, въпреки че на този етап е малко вероятно да се реализира, особено сега – в ситуация на икономическата криза, когато страната се нуждае от работещ парламент. В същото време обаче РЗС не показва, че има яснота каква ще бъде институционалната уредба на държавата в новата конституция, за която те настояват.

Разпадналата се парламентарна група на „Ред, законност и справедливост“ (РЗС) бе напусната от още един представител. Депутатът Димитър Чукарски последва примера на Марио Тагарински и напусна партията. Основен мотив за напускането Чукарски посочи – несъгласието си с водената

политика на партията. Според Чукарски напускането на пленарната зала от страна на РЗС е радикален ход, който се разминава с неговата визия за правене на политика. Чукарски заяви, че в бъдеще ще отстоява политически позиции в интерес на българските избиратели. Вероятно Чукарски ще подкрепя управляващото мнозинство от ГЕРБ, тъй като заяви, че ще отстоява десни политически принципи и позиции.

Партията на Яне Янев беше напусната и от друга знакова фигура – Димитър Абаджиев. Абаджиев заемаше поста заместник-председател на РЗС. В последните две години Абаджиев бе един от най-приближените до лидера Янев политици и участваше активно в предизборната кампания на партията миналата година. Абаджиев заяви, че не само се оттегля от ръководството на РЗС, но излиза и от активната политика. Напускането на Абаджиев е свързано с номинирането му от българското правителство за член на Изпълнителния борд на международната компания „Набуко газ пайплайн интернешънъл“. Дистанцирането на Абаджиев от РЗС пролича и от критиките му към Яне Янев. В интервю за национална телевизия, Абаджиев потвърди връзките на Алексей Петров и Яне Янев, като заяви, че е бил свидетел на многобройните им срещи.

Сериозна загуба за РЗС бе напускането на парламента на юриста Атанас Семов след решението на Конституционния съд за касиране на изборните резултати в 23 избирателни секции в Турция, заради сериозни нарушения на из-

борния процес. Семов бе една от сериозните фигури в парламентарната група на РЗС заради големия си обществен авторитет на специалист и експерт.

Въпреки че РЗС оттегли своята подкрепа за ГЕРБ, Яне Янев заяви, че неговата партия ще подкрепи искането за остаряването на президента Първанов.

2.2. Тенденции и процеси на развитие в парламентарната опозиция

БСП и ДПС продължават да бъдат слаба опозиция на управляващите. Затова допринасят негативните обществени нагласи към двете партии – тенденция, която продължава и през това тримесечие. Съществена причина за това са продължаващите разкрития за злоупотреби на предишното управление, по някои от които вече има внесени обвинителни актове на прокуратурата.

2.2.1. БСП

И през изминалото тримесечие вътрешнопартийното напрежение между основните лагери в БСП остана високо. Водещи фигури в партията продължаваха нападите по между си. Така например след ареста на Алексей Петров, бившият вътрешен министър Румен Петков отправи нападки към лидера на партията Станишев. Петков, който в момента се изявява като опозиция на ръководството на партията, заяви, че ако обвиненията срещу Алексей Петров се докажат, Станишев трябва да подаде оставка като лидер на БСП, поради това, че е допуснал в ДАНС да работи такова лице.

Подобни нападки доказаха за пореден път, че различните групи на влияние в БСП водят сериозна борба за надмощие и в бъдеще ще използват всеки един повод да уязвят своя вътрешнопартиен опонент, дори и като рискуват да накърнят още повече и без това разклатения имидж на партията.

Въпреки че Татяна Дончева обяви още в края на миналата година, че готви нов партиен проект, към този момент няма яснота, какъв ще бъде той и кои политици ще участват в него. Дончева беше обвинена от свои съпартийци, че именно Алексей Петров е бил един от хората, който са възнамерявали да финансират тази нова партия. Дончева отрече това, като заяви, че не е близка с Петров.

На свой партиен пленум БСП обсъди реформата в здравеопазването, която правителството смята да приеме. Според официално становище на партията, с идеята за закриване на болници се нарушават конституционните права на гражданите за равен достъп до медицински услуги.

От БСП разкритикуваха правителството за цялата му икономическа политика. Според лидера на БСП Сергей Станишев главен виновник за това е финансовия министър Симеон Дянков и липсата на адекватна дългосрочна стратегия за излизане от кризата. Според Станишев е необходима спешна актуализация на бюджета, заради все по-тревожните сигнали, че отива към дефицит. От БСП издигнаха идеята за оставка на министър Дянков. Нещо повече ръководството на партията

дори обмисля идеята за вот на недоверие към кабинета. Възможно е една такава идея да бъде реализирана следващия месец, въпреки че резултата от този вот изглежда предизвестен, заради сериозната парламентарна подкрепа, която има ГЕРБ.

От БСП окачествиха предприетите действия за наказателно преследване срещу нейни представители и бивши министри като политическа репресия и декларираха своята готовност да запознаят с това европейските институции.

2.2.2. ДПС

След като Конституционният съд касира резултатите от парламентарните избори в 23 секции в Турция ДПС загуби един депутатски мандат и остана с 37 народни представители. Парламентът ще напусне вторият от листата на ДПС в Добрич Рушен Риза, който влезе на мястото на Бюрхан Абазов, чийто избор беше обявен от Конституционния съд за незаконосъобразен преди няколко месеца.

През изминалото тримесечие в ДПС беше направена кадрова реорганизация. След като Ахмед Доган бе преизбран за лидер за пореден път с единодушие на редовния партиен конгрес, той смени голяма част от своите заместници. По негово предложение броя на заместник-председателите в партията бе редуциран от шест на пет. Доган смени почти всичките си досегашни заместници, като оставя на поста единствено Лютви Местан. Останалите – Емел Етем, Касим Дал, Юнал Лютфи и Йор-

дан Цонев – отсега нататък ще са само членове на партийно ръководство – Централното оперативно бюро (ЦОБ). Друг досегашен заместник на Доган и бивш областен управител на София Росен Владимиров изобщо не попадна в партийното ръководство.

Новите заместник-председатели на партията, предложени съгласно устава от нейния лидер, са евродепутатката Филиз Хюсменова, която ще отговаря за работата на партията с европейските институции, народният представител Алиосман Имамов – с ресор в икономическата и социална политика и депутатата Рушен Риза, която ще се занимава с организационната дейност на партията.

За заместник-председател на ДПС от т.нар. „българска квота“ бе избран Христо Бисеров, бивш главен секретар на СДС, който вече втори мандат е депутат от ДПС. Той ще отговаря за ресора „стратегии и развитие“ в партията.

Лютви Местан, който е и заместник-председател на парламентарната група на ДПС ще продължи да отговаря за законодателната дейност и работата на парламентарната група.

В Централното оперативно бюро на партията влизат още Мустафа Карадайъ, Джевдет Чакъров, Ремзи Осман, Хасан Адемов, Рамадан Аталай, Камен Костадинов, Айруш Хаджи, Янко Янков, Джейхан Ибрямов, Тунчер Кърджалиев.

С обновяването на партийното си ръководство, Доган изпълни и заявеното преди месец по време на Националната конференция, че на движе-

нието е нужно „реформиране“, както и „нова визия“.

Зам.-председателят на ДПС Христо Бисеров заяви готовността на движението за подкрепа на управляващите по определени приоритети. Според Бисеров трябва да се даде широка подкрепа на правителството с усилията да бъде възстановено доверието към държавата от страна на европейските институции. Според Бисеров на страната в момента ѝ е необходимо единство и консенсус, а не разпалване на краен национализъм. Ето защо, според него управляващото мнозинство трябва да се дистанцира от националистически партии като Атака.

Подобна заявка за подкрепа на ГЕРБ направи и друг зам.-председател на ДПС – Лютви Местан. Той призова „да се изработи национална визия за излизане от кризата, която да е консенсусен продукт на проевропейските партии в България, които не поставят под съмнение евроатлантическото развитие на България“.

В същото време стана ясно, че лидерът на ДПС Ахмед Доган е получил комисионна от 1,5 млн. лева при проектирането на язовира „Цанков камък“, който премиерът Борисов определи като проект създаден за източване на пари от бюджета. Премиерът Борисов сезира прокуратурата да направи проверка дали има нарушения. Камен Костадинов от ДПС потвърди, че Доган е взел сумата, но тя е била платена от частен институт по минно дело.

3. Общественото мнение

Проучване на НЦИОМ показва, че подкрепата за правителството бележи спад от шест процента за последните три месеца – от 49,2 % през декември на 43,5% през март, а неодобрението се е повишило с 10% – от 32,9% на 42,8 %. Анкетираният в изследването оценяват работата на правителството с 3,90 (сред симпатизантите на ГЕРБ – 4.60), а на Народното събрание с 3,40 по шестобалната система. Спадът в доверието към правителството по всички личи се дължи на растящото обществено неодобрение към секторните политики в здравеопазването, социалната сфера и финансите.

Премиерът Бойко Борисов и вицепремиерът Цветан Цветанов обаче остават най-одобряваните политици съответно с 68% и с 66%. Президентът Георги Първанов губи за три месеца близо 8% от одобрението към него, като за декември то е било 56,1%, а през март – 48,2%. Неодобрението към държавния глава нараства от 32,9% на 39,8%.

ГЕРБ продължава да бъде без конкуренция в електоралните нагласи на гражданите. Ако изборите се проведат през март, ГЕРБ би получил 36,4 % подкрепа. По данни на НЦИОМ партията запазва почти без промяна твърдото си ядро от изборите през 2009 г., но започва да губи част от периферните си симпатизанти – особено сред по-младите граждани и сред жителите на областните градове. В аналогичното изследване за октомври 2009 ГЕРБ получаваше 52 % подкрепа.

Проучването на НЦИОМ показва още, че в парламента биха попаднали още и Коалиция за България, ДПС, Атака и Синята коалиция. За Коалиция за България биха дали гласа си 10,5%. ДПС би имало подкрепата на 8,4% от избирателите, 4,7% биха подкрепили Атака, а 3,3 % – Синята коалиция. В момента не съществува вероятност РЗС да попадне в парламента.

Въпреки че често е замесван в политически скандали вицепремиерът и финансов министър Симеон Дянков се ползва със силна подкрепа сред симпатизантите на ГЕРБ – 58%. Той попада и сред най-одобряваните български политици с обща подкрепа от 32%. Сред най-одобряваните български политици в началото на март след Бойко Борисов, Цветан Цветанов и Георги Първанов следват министрите Николай Младенов, Вежди Рашидов, Божидар Димитров – 35% председателят на парламента Цеца Цачева – 34%, министрите Мирослав Найденов – 34%, Симеон Дянков – 32%, Росен Плевнелиев – 28%.

Новият български еврокомисар Кристилина Георгиева получава одобрението на 66% от българските граждани. Високо е общественото доверие и за доскорошния български еврокомисар Меглена Кунева, която е одобрявана от 53%.

Проучването на НЦИОМ показва, че най-одобряваната държавна институция е Министерството на вътрешните работи. Работата на полицията е одобрявана от половината пълнолетни българи. С най-ниско одобрение

остава съдът – 21%, който събира най-високо неодобрение – 57 %.

61% от анкетиранияте в изследването са посочили, че през последната година жизненият им стандарт се е влошил. Само 5% са посочили, че живеят по-добре, като това са главно жителите на София и хора с висше образование. Най-засегнати от кризата са хората на възраст 50-59 години – 70% от тях твърдят, че живеят по-зле, като това са по-слабо образованите, жителите на селата и безработните.

4. Основни изводи и прогнози

1. Икономическата криза е основно предизвикателство пред правителството на ГЕРБ. Кризата в България става все по-осезаема, като в същото време се наблюдава липса на ясна стратегия и програма за борба с кризата и непоследователност при вземането на решения. Управляващите от ГЕРБ бавят провеждането на важни икономически и социални реформи. Под влияние на общественото мнение премиерът Борисов показва колебание и нерешителност в реформиране на ключови области като здравеопазването и пенсионната система.

В същото време се изостря напрежението между институциите, което може да повлияе негативно върху цялостно функциониране на политическата система в страната. Конфликтът между президента и управляващото мнозинство вероятно ще продължи и занапред – особено

след като беше стартирана процедурата за отстраняването на президента, и въпреки нейния провал.

Проблемни остават и отношенията между правителството и съдебната система. Съюзът на съдиите на няколко пъти излезе с декларация по повод нападките на вътрешния министър Цветанов към българския съд – окачествено като опит за оказване на натиск към независимата съдебна власт. Подобен род нападки могат да засилят още повече негативните обществени настроения към съда, което едва ли е полезно за функционирането на една от най-важните власти в страната.

2. След националната конференция на ГЕРБ вътрешнопартийните отношения остават непроменени. Борисов официално оглави партията, но заяви, че Цветан Цветанов ще бъде човека, който ще се занимава с партийните дела. Въпреки че все още е персоналистки ориентирана, партията плурализира своята публична разпознаваемост, главно чрез своите представители в публичната власт и правителството. Въпреки това водещи фигури и през този период остават главно Борисов и Цветанов, докато народните представители на ГЕРБ все още стоят в периферията на общественото внимание. Вероятно тази тенденция ще се запази с оглед на факта, че всички сериозни решения се взимат от кръга около Борисов и правителството, а парламентарната група е подчинила дейността си на тях.

- През изминалото тримесечие е регистриран първият по-голям спад в подкрепата за ГЕРБ. Все пак управляващата партия продължава да бъде безспорен лидер в електоралните класации, а рейтингът на премиера Борисов остава висок. Основната причина за това са успехите в борбата с организираната престъпност. На този етап управляващото мнозинство изглежда стабилно – парламентарната група на ГЕРБ е свръхдисциплинирана и централизирана, а Атака дава своята безусловна подкрепа за правителството. Въпреки това обаче, засилването на икономическата криза и неспособността на ГЕРБ да предложи адекватни мерки за нейното ограничаване могат да засилят общественото недоволство и това да доведе до политическа и правителствена нестабилност.
3. Синята коалиция продължава да подкрепя правителството на ГЕРБ – особено в борбата с организираната престъпност и корупцията. В същото време обаче ДСБ и СДС са критични към управляващите по отношение на политиката за ограничаване мерките от икономическата криза. Лидерите Мартин Димитров и Иван Костов неколнократно споделяха своята загриженост, че липсва реална стратегия и визия от страна на правителството за излизане от кризата. Някои от предложените мерки на ГЕРБ като увеличаване на ДДС няма да бъдат подкрепени от традиционната десница.
 4. Атака продължава да бъде най-твърдия поддръжник на правителството на ГЕРБ. Това обаче може да се отрази на облика на партията след като редица нейни афиширани приоритети така и не излизат на дневен ред. Недоволството на редица местни партийни структури от политиката и стила на управление на Волен Сидеров може да доведе до още по-голямо партийно разцепление, което да се отрази негативно върху електоралната подкрепа за партията, каквито сигнали вече дават социологическите изследвания.
 5. Разцеплението в парламентарната група на РЗС доказва, че това ще има негативен ефект за цялостния облик на партията. Последните социологически проучвания показват, че на този етап РЗС не би имала шансове да попадне отново в парламента. Съмненията в публичното пространство, че Алексей Петров е подпомагал партията на Яне Янев с информация от службите, още повече рефлектира върху имиджа ѝ. Напускането на РЗС на Димитър Абаджиев и излизането на Атанас Семов от парламента, лимитират още повече публичния образ на партията до нейния лидер Яне Янев. Инициативите на Янев се ограничават до постоянните му призови за свикване на Велико народно събрание и изработване на нова конституция. В партията липсва реален партиен живот и местни партийни структури, които са слаби и не дават възможност за

електорален растеж. Всичко това дава основание да се прогнозира, че този партиен проект едва ли ще има политическо бъдеще.

6. БСП продължава има слаба електорална подкрепа. Показателни в това отношение са социологическите проучвания. Въпреки че през това тримесечие имаше известно затишие, вътрешнопартийните противоречия между отделните лидерски групи остават нерешени и по всичко личи, че те ще продължат и занапред. Това се отразява негативно на цялостното развитие на партията и нейната опозиционна роля. Икономическата криза и политиката на ГЕРБ по отношение на нея са повод за критики от страна на БСП, но това не може да се превърне в реална възможност за материализиране на обществена и партийна подкрепа.

7. Загубата на един депутатски мандат за ДПС след решението на Конституционния съд няма да се отрази съществено на парламентарната група на партията. Това решение обаче е още един сериозен удар по имиджа на партията.

Изнесените данни, че Ахмед Доган е получил хонорар от 1,5 млн. лева за консултантски услуги също влияе крайно отрицателно на обществените нагласи към ДПС. В следващите месеци вероятно това ще бъде обект на проверка от прокуратурата. От ДСБ вече заявиха, че с този казус ще се занимае парламентарната комисия за борба с корупцията.

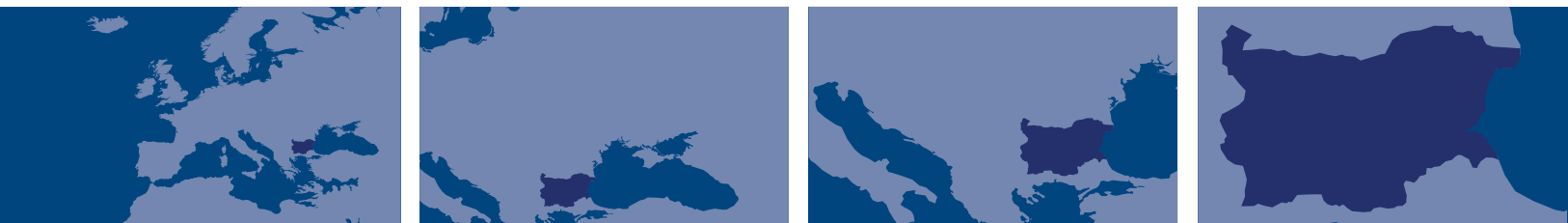
Ахмед Доган извърши промени в ръководството на партията и знакови фигури в нея като Емел Етем, Касим Дал и Юнал Лютви загубиха своите зам.-председателски постове. На този етап е трудно да се прецени дали тези рокади са знак за съществена промяна в ръководството на партията и трансформация на елитите в нея.

За авторите:

Професор доктор на философските науки Георги Карасимеонов е ръководител на катедра "Политология" в СУ "Св.Климент Охридски", директор на Института за политически и правни изследвания и главен редактор на списание "Политически изследвания". От 1991 до 1998 г. е бил председател на Българската асоциация за политически науки.

Контакт: ipls@dir.bg

Доктор по политология Милен Любенов е преподавател във факултета по политически науки на СУ „Св.Климент Охридски“
Контакт: mlubenov@abv.bg



Редакционен екип
Фондация Фридрих Еберт
Бюро България
П.К. 958
ул. Княз Борис I 97
1000 София
България

Заявки
Фондация Фридрих Еберт
Бюро България
Емилия Бургазлиева
e-mail: office@fes.bg
факс: (+359 2) 9802438

Всички текстове са достъпни онлайн
www.fes.bg

Мненията, изразени в тази публикация, принадлежат на автора/авторите и не отразяват непременно позицията на Фондация Фридрих Еберт.